

ULTRALIGHT'LAR

Yavuz SÜTÇÜ

Ultralight* uçmak üzere geliştirilmiş en hafif, pratik, ekonomik ve etkili hava aracıdır. Wright Kardeşler'den önce yaşasaydınız ve yük olarak sadece kendinizi taşımak üzere bir araç yapmaya çalışsaydınız, sonuçta ulaşacağınız araç bir ultralight olurdu. Zaten Wright Kardeşlerin Flyer'ı da bir ultralight'tı. Günümüz ultralightları sadece dış görünüş olarak öncülerin uçaklarına benzemektedir. Çünkü günümüz materyalleri daha hafif ve sağlam, motorlar da daha güvenilirlerdir. Yani ultralight 80 yıllık bir bilgi birikimi ve tek-

* Ultralight, dünyadaki karşılığı çok hafif anlamına gelen İngilizce bir sözcük olup, yavaşlığın konusunu oluşturan pratik ve ekonomik uçakları tanımlamak için kullanılmaktadır.

Akrobasi sırasında bir ultralight.

noloji gelişimiyle Wright Kardeşlerin Flyer'ini geride bırakmıştır. Ortalama ağırlıkları 55-150 kg kanat açıklıkları 10 m, uzunluğu 6 m, maksimum hızları 80-180 km/h'dir. İniş kalkış için de ortalama 50 m pist gerekir. 10-45 Hp'lik motorları saatte ortalama 3-4 lt otomobil benzini yakar.

Uçmanın özünde bir araç kullanabilme yeteneği yatar. Dünyanın hemen her yerinde bir salgın halinde yayılan ultralightlar, sokaktaki sıradan insanları, gökyüzünde sıradan insanlar haline getirmiştir. İstatistikî bilgilere göre ultralightlar son yıllarda satış sayısı olarak hafif uçakların toplam satış sayısını geçmişlerdir. Yine bu bilgiler, diğer uçaklarla kıyaslandığında, kaza sayısı ve kazalardaki ölüm oranlarının yok denecek kadar az olduğunu söylüyor. Bütün tehlikesi hafta sonunda uçuş bölgesine giderken yapacağınız kara yolculuğudur. Çünkü bütün dikkatinizle daracık bir yola sığmaya çalışacaksınız. Her an dikkatiniz yol ve diğer araçlar üzerinde olacaktır. Havadaysa üç boyutta hareket etmenin kolayca kaçmaktan çok özgürlük aşkı olduğunu hemen anlarsınız.

Hemen hepimiz uçgen şeklindeki askı planörleri biliriz; fakat ultralightların gerçek atalarının bu planörler olduğunu bilmeyiz. Bu araçlarda, uçucular asılarak uçarlar. Yamaçlardan aşağı koşarak uçuşa geçilir. Ağırlıkları da 20 kg civarındadır. 1970'lerde bazı amatörler kalkış ve iniş emniyeti için bu planörlere motor takmak istediler. Sonuçta artan ağırlık yüzünden, bir de iniş takımı eklemek gerekti. Kritik ağırlık

Kit halindeki bir ultralight'ın parçaları (yukarıda) ve başka bir ultralight'ın uçuş öncesi montajı. (yanda)

FOTOĞRAFIN DÜŞÜNDÜRDÜKLERİ

merkezi ve pilotun rahatı için bazı eklerin de yapılmasıyla ultralightlar doğmuş oldu.

Amatörler bu tip uçakların hem tasarımcısı hem yapım-cısı, hem pilotu hem de makinistidir. Başarıyla uçurulan bir model hemen diğer meraklılar arasında kabul görmektedir. Bunların çoğu da kit halinde satılarak daha ilginç bir gelişme

hızı sağlanmıştır. Hafif havacılık alanında böylece yeni bir sanayi ortaya çıkmıştır. Yapım malzemesi olarak alüminyum alaşım, profil, ağaç, çelik kablo, fiberglas, köpük ve yelken bezi kullanılmaktadır.

Ultralight, amatörün rüzgârı hissederek uçabileceği en basit araçtır. Son gelişmeler bu araçların askeri ve ticari gele-

Kolay gibi görünmekle birlikte, yukarıdaki fotoğrafın hangi hayvana ait olduğunu bakalım bulabilecek misiniz.

Geçen sayımızda yer alan aşağıdaki fotoğrafta ise örümcek ağı üzerinde sıralanan çiğ taneleri görülüyor.

ceğinin de sağlam olduğunu göstermektedir. radar ekosu yoktur. Düşman arazisine zorunlu iniş yapan pilotların kaçma kurtulma aracı olarak düşünülmektedir. Sıradan bir çiftçi ise tarlasını dolaşmak için kamyonet yerine ultralight kullanarak hem yarım gün, hem de yarım depo yakıt kazanmaktadır. Ayrıca tarlasını istediği zaman ilaçlayabilmektedir. Burada sayısız ticari uygulamalar yerine, esas kullanım amacının uçuş zevkini emin ve pratik yoldan tatmak olduğunu vurgulamak isteriz. Üzerinde yüzlerce mühendisin çalıştığı büyük bir ticari uçaktan farklı olarak ultralightların bilimsel sınırlar içinde sıradan bir amatör tarafından tasarlandığı unutulmamalıdır. Bu tasarımda ultralight'tan akrobasi yapması, görüş kısıtlıyken veya geceleri alet uçuşu yapması, 900 km/h hızla 30.000 m'ye tırmanması istenmez. Dikkat ettiyseniz bunları kuşlar da yapamaz; fakat uçarlar. Ultralightlar, tasarım felefeleleri gereği, kuşlar gibi doğa tarafından kısıtlanmış minimum uçuş makineleridir.

Hava kütlesi dünyanın her yerini eşit olarak sardığından, ülkemizde de uçmayı isteyen amatörlerin bir kıvılcım beklemekte olduğuna inanıyoruz. Bu yüzden de öncelikle amatörler arasındaki iletişim eksikliğinin giderilmesi gerekmektedir. Ergeç her yeniliğin girdiği ülkemizde, bu alandaki gelişmenin kendi insanımızın çabasıyla olmasını diliyoruz. ■

BİLİM VE TEKNİK